

INSCOOL

Inclusive Schools II

A rendszerszintű változásokért való kiállítás

Szakpolitikai ajánlások

Az Európai Unió
Erasmus+ programjának
társfinanszírozásával

Jogi nyilatkozat: Az Európai Bizottság támogatása ezen kiadvány elkészítéséhez nem jelenti a tartalom jóváhagyását, amely kizárólag a szerzők álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bármilyen felhasználásáért.

SZERZŐDÉSSZÁM 621471-EPP-1-2020-1-UK-EPPKA3-IPI-SOC-IN

Tartalomjegyzék

Contents

A szakpolitikai ajánlások összefoglalása	2
Politikai kontextus	4
Az Inscool iskolai inklúziós projektek.....	8
Hogyan működött a partnerség az érdekérvényesítés terén?	9
Országos szintű tevékenységek	9
Tevékenységek uniós szinten.....	10
Mit ajánlunk?.....	10
Szakmai fejlesztés tanárok és iskolavezetők számára.....	10
Rendszerszintű együttműködés és holisztikus iskolakép	12
Tanár- (és iskolavezető) hiány: Az alacsonyabb jóléti szint esete.....	15
Az oktatás és képzés állami finanszírozása	17

A szakpolitikai ajánlások összefoglalása

Az INSCOOOL II projekt partnerei azt ajánlja az uniós intézményeknek, hogy dolgozzanak közösen a tagállamokkal a következő területeken:

Szakmai fejlesztés tanárok és iskolavezetők számára

- Biztosítsanak a tanárok, a tanárjelöltek és az iskolavezetők számára tanulási lehetőségeket a helyi viszonyok és igények figyelembe vételével, anélkül, hogy az további terhet jelentene vagy korábbi képzési tartalmak ismétlődnének.
- A rendelkezésre álló képzési kínálatnak könnyen hozzáférhetőnek és megfelelően finanszírozottnak kell lennie legyenek ezek formális vagy nem-formális képzőhelyek és -intézmények által kínált képzések.
- Népszerűsítsenek együttműködő iskolavezetési képzéseket, valamint az oktatáspolitikai formálásában való részvételt segítő képzéseket.

Rendszerszintű együttműködés és a holisztikus iskolakép

- Olyan szakpolitikák kidolgozására és végrehajtására van szükség, amelyek segítik a tanárokat és iskolavezetőket abban, hogy valamennyi érdekelt bevonják.
- Szükség van arra, hogy a tanárok és iskolavezetők támogatást kapjanak, beleértve ebbe a megfelelő finanszírozást is, annak érdekében, hogy a részvételt segítő tantervi fejlesztések megvalósulhassanak.
- Szükség van megfelelő szakmai támogatásra és források biztosítására annak érdekében, hogy a politikai döntéshozók és valamennyi érdekelt fél részvételével a szakpolitika és a gyakorlat közötti hidak létrejöhessenek.
- Szükség van arra, hogy a nem formális oktatást egyre inkább elismerjék, mint az inkluzív oktatás alapvető részét, továbbá hogy rendszerszerű együttműködés alakuljon ki a formális, nem-formális és informális tanulás szinterei között. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy a nem formális oktatásban dolgozó szakemberek véleménye beépüljön az oktatási döntéshozatal folyamataiba a szakpolitika alakítása, a tantervek, a finanszírozás, valamint a tanítás és tanulás módszertani kérdésköreiben.
- Elengedhetetlen az iskolák mint tanulási ökoszisztémák támogatása, erős hálózatok kialakítása, amelyek a civil társadalommal együttműködve segíthetnek megoldani az az iskolák előtt álló problémákat.
- Iránymutatásra van szükség az iskolai sikerhez vezető utakról szóló EU-s ajánlás végrehajtásához, különösen annak érdekében, hogy az iskolai jóllét, mint az oktatási rendszer egyik fő feladata beépüljön a gyakorlatba.
- Segíteni kell a holisztikus iskolakép keretrendszerének végrehajtását, egyértelművé téve annak kapcsolatát a fenntartható fejlődést szem előtt tartó megközelítéssel, mivel a fenntarthatóság és az inklúzió kölcsönösen függenek egymástól.

- Minél nagyobb mértékben támaszkodni kell az EU-ban kidolgozott kompetencia-keretrendszerekre, például a kulcskompetenciákról szóló ajánlásokra vagy a LifeComp, a DigComp és az EntreComp, valamint a GreenComp alkalmazására.
- Támogatni kell és meg kell erősíteni a tagállamok közötti, az országokon belüli, valamint a régiók és városok közötti kölcsönös tanulási tevékenységeket.
- Ösztönözni kell együttműködést segítő struktúrák létrehozását helyi és regionális szinten, mivel ezeken a szinteken már léteznek szakpolitikák és intézkedések. A Régiók Bizottsága és a Regionális Politikai Főigazgatóság központi szerepet játszhatna e rendszerek működésének előmozdításában és támogatásában.

Tanár- (és iskolavezető) hiány: Az alacsonyabb jólléti szint esete

- Szükség van arra, hogy a legjobbak bevonására és megtartására alkalmas intézkedéseket dolgozzanak ki és azokat hajtsák is végre. Ennek középpontjában az adminisztratív terhek csökkentése, a tanári pályára való belépés egyszerűsítése és a megfelelő fizetés biztosítása kell álljon.
- Támogatni kell a más szakmákból az oktatásba érkezők integrációját a tanári szakmákba a minőségi elvárások fenntartása mellett.
- Ösztönöni kell olyan reformok végrehajtását, amelyek nagyobb rugalmasságot tesznek lehetővé, és a tanárok és az iskolavezetők számára autonómiát biztosítanak a szükséges inklúziós intézkedések végrehajtásához.
- Útmutatásra van szükség a formális, informális és nem formális tanulási környezetek összekapcsolására, valamint arra vonatkozóan, hogy a tanárok munkáját hogyan támogathatják civil szervezeti kezdeményezések.
- Útmutatás szükséges a digitális eszközök alkalmazásához, valamint megfelelő támogatás a tanárjelöltek, tanárok és iskolavezetők számára az inklúzió előmozdítása érdekében.
- Hangsúlyt kell fektetni a kollektív szerződések tiszteletben tartására, valamint a szakszervezetek, a munkaadók és a kormányzat közötti párbeszéd és egyeztetés előmozdítására az inkluzív oktatás és az oktatásban dolgozók jobb munkakörülményeinek biztosítása érdekében.
- Az oktatási rendszerekbe történő állami beruházásokat biztosító alapelveknek a tanárok és az iskolavezetők jóllétét is biztosítani kell.

Az oktatás és képzés állami finanszírozása

- A megfelelő közfinanszírozás, mint az oktatási integráció kulcseleme legyen rögzítve az összes szakpolitikai dokumentumban, és ennek mind a tárgyi, mind a dologi feltételek biztosítását magában kell foglalnia.

- Olyan alapelvekre van szükség, amelyek segítik, hogy a közfinanszírozás ösztönözze a hosszú távú és ágazatközi kezdeményezéseket, és visszaszorítsa a rövid távú, nem fenntarthatóakat.
- A források intelligens (autonóm) elosztásának támogatása fontos az iskolavezetők és tanárok támogatása érdekében az inklúzió terén mutatkozó hiányosságok helyi szintű felszámolását célzó szakpolitikák és programok végrehajtásában.
- Olyan mechanizmusok kidolgozására van szükség, amelyek biztosítják, hogy a projektek eredményei ne vesszenek el, hanem alapot biztosítsanak a rendszer különböző szintjein hozott döntésekhez annak érdekében, hogy az inklúzióba való beruházás hatékonyabbá és a helyi igényekhez igazodóvá váljon.
- Valamennyi érdekelt fél képviseletét be kell vonni az iskolák és az oktatási rendszerek valós költségeinek és szükségleteinek értékelésébe és nyomon követésébe.
- A pedagógiai munkát segítő nagyobb mértékű finanszírozását biztosítani az iskolai inklúzió megvalósítása érdekében, valamint a tanárok és a pedagógiai munkát segítő számára több és jobb képzési lehetőséget szükséges biztosítani. Ezek a képzési lehetőségek kulcsfontosságúak azokban az esetekben, amikor az országos szintű szakpolitikák nem igazodnak teljes mértékben az inklúzió holisztikusabb szemléletéhez az oktatásban.
- Meg kell akadályozni az államilag finanszírozott oktatás privatizációját és a források stagnálását, hogy megfelelő állami finanszírozást biztosítsanak olyan kiegészítő szolgáltatásokra, amelyek minden tanuló számára egyenlő feltételeket biztosítsanak az oktatáshoz és képzéshez való hozzáférés során, beleértve a lakhatást, az iskolai étkeztést, a közlekedést, stb. is.

Politikai kontextus

Az ENSZ 1989-ben elfogadott, a gyermekek jogairól szóló egyezménye (UNCRC) rögzítette a minőségi, inkluzív oktatáshoz való jogot, és ingyenes alapfokú oktatás biztosítására kötelezte a részes államokat, miközben olyan oktatási kereteket biztosítását írja el, amelyek célja, hogy minden egyes gyermek elérje teljes potenciálját¹. 2012-ben az Európai Unió az EU Alapjogi Chartájában vállalta az oktatáshoz való jog érvényesülését². Azonban, mint számos hasonló szakpolitikai terület esetében, ez sem teremt kötelezettséget a tagállamokra nézve, mivel az oktatás továbbra is nemzeti hatáskörben maradt³. Az ENSZ 4. fenntartható fejlődési célja (SDG 4) fontos lökést adott annak biztosításához, hogy a tanulók gyakorolhassák az inkluzív és kiegyenlítő oktatáshoz és képzéshez való jogukat⁴. 2015-ben az UNESCO közzétette az Oktatás

¹ PHERECLOS projekt (2020). [Politikai és iskolaszervezeti leltár](#).

² Európai Bizottság. Az [EU Alapjogi Chartája](#).

³ PHERECLOS projekt (2020). [Politikai és iskolaszervezeti leltár](#).

⁴ ENSZ. [Biztosítani kell az inkluzív és méltányos minőségi oktatást, és elő kell mozdítani az egész életen át tartó tanulás lehetőségét mindenki számára](#).

újrarendelése⁵ című kiadványt, amelyben kifejtette, hogy az oktatást újra kell definiálni, mint mindenki által viselt megosztott felelősséget (közjó helyett közös javak), amely holisztikus megközelítésen alapul, a formális, nem formális és informális oktatást biztosító különböző szereplők közötti együttműködésen keresztül, a holisztikus iskolai megközelítés alkalmazásával⁶. Az UNESCO hangsúlyozza, hogy mennyire fontos az új oktatási ökoszisztémák és tanulási terek hálózatainak kialakítása, hogy a nyitott és rugalmas élethosszig tartó tanulási rendszerek létrehozásával képesek legyünk kielégíteni a különböző igényeket és oktatási célokat.

A holisztikus iskolai megközelítés természeténél fogva demokratikus és emberi jogi elveket tükröz. Ennek fontosságát az EU 2020-ig tartó oktatási céljainak megvalósítását segítő ET2020 iskolákkal foglalkozó munkacsoport is felismerte⁷, felhívva a figyelmet az iskolák többdimenziós jellegére, olyan nyitott tanulási központokként jellemezve azokat, amelyek a helyi közösségekkel állandó és kölcsönös támogatáson alapuló kapcsolatban állnak⁸. Az UNESCO és az Európa Tanács is támogatja ezt a megközelítést, mint a befogadó oktatási rendszerek kiépítésének és a demokratikus kultúrához szükséges kompetenciák fejlesztésének kulcsfontosságú tényezőjét, amely nemcsak a tanulók, hanem valamennyi iskolai dolgozó és a szélesebb közösség igényeit is figyelembe veszi.

Az EU kísérletet tett arra, hogy a fenntartható fejlődési célokat beépítse szakpolitikai döntéshozatali és monitoring folyamataiba. A Bizottság prioritásain belül a 4. fenntartható fejlődési célt az "Egy gazdaság, amely az emberekért dolgozik", "A digitális korszakra felkészült Európa" és az "Európai életmód" prioritások keretében vették figyelembe⁹. Hatásköri korlátok miatt az uniós intézmények csak nem kötelező erejű szakpolitikai dokumentumokat tudnak előterjeszteni oktatási és képzési témákban, valamint a tagállamok közötti kölcsönös tanulást szolgáló nyílt koordinációs rendszert és szakmai munkacsoportokat tudnak létrehozni. Az inklúziót már 2020 előtt is politikai prioritásként határozták meg, és iskolai oktatás területén a jelenlegi fő célkitűzések a korai iskolaelhagyás csökkentése, az óvodai nevelésben való részvétel növelése, valamint az olvasás-szövegértés, a matematika és a természettudományok terén az alacsony teljesítő tanulók számának csökkentése.

Az inkluzív oktatás szempontjából fontos lépés volt a szociális jogok európai pillérének (ESPR)¹⁰ 2017-es létrehozása, valamint az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges

⁵ UNESCO (2015). [Az oktatás újrarendelése - a globális közjó felé.](#)

⁶ PHERECLOS projekt (2020). [Politikai és iskolaszervezeti leltár.](#)

⁷ Európai Bizottság (2015). [Oktatás és képzés 2020. Iskolapolitika: Az egész iskolára kiterjedő megközelítés a korai iskolaelhagyás elleni küzdelem.](#)

⁸ EEPN (2022). [Az egész iskolát átfozó támogatás és hálózatépítés, hogy mindenki számára biztosítsuk az iskolai sikert.](#)

⁹ Európai Bizottság. [A kormányzat egészére kiterjedő uniós megközelítés.](#)

¹⁰ Európai Bizottság. [A szociális jogok európai pillére.](#)

kulcskompetenciákról szóló európai tanácsi ajánlás 2018-ban¹¹. Az EPSR a 4. fenntartható fejlődési céllal összhangban biztosítja a jogot a minőségi és inkluzív oktatáshoz, képzéshez és az egész életen át tartó tanuláshoz; az oktatásban rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázásához, mint a társadalmi igazságosság motorjaként; ezen kívül fontos eszközként ismeri el az európai identitás és kulturális sokszínűség megtapasztalásához. Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló európai tanácsi ajánlás hangsúlyozza e kompetenciák fejlesztésének fontosságát a személyes kiteljesedés és a társadalmi befogadás szempontjából¹² és egyértelmű kapcsolatot teremt a 4. fenntartható fejlesztési céllal. Ezen túlmenően hangsúlyozza annak fontosságát, hogy minden tanuló megfelelő, személyes szükségleteikre reflektáló támogatást kapjon, inkluzív tanulási környezetet biztosítva, hogy kibontakoztathassák potenciáljukat.

2018-ban fogadták el az európai közös értékek, az inkluzív oktatás és a tanítás európai dimenziójának előmozdításáról szóló európai tanácsi ajánlást¹³; a dokumentum az egész Európai Uniót fenyegető radikalizálódás veszélyeire adott válasz. A tagállamokat felszólítják, hogy támogassák az oktatásban dolgozókat abban, hogy képesek legyenek inkluzív oktatást nyújtani, ami az iskolában dolgozók szakmai megerősítése, a tanárképzés és -továbbképzés, a kollégáktól való tanulás és a kollégákkal való szakmai együttműködés, valamint a szakmai támogatás és a mentorálás biztosításával válhat valóra. A tagállamokat felszólították, hogy használják fel a meglévő rendszereket és/vagy alakítsanak ki új struktúrákat, amelyek elősegítik a tanárok, szülők, diákok és a szélesebb közösség aktív részvételét az iskolában.

Frissebb kezdeményezésként 2020-ban indult útjára az Európai Oktatási Térség (EGT) megvalósítása 2025-ig címet viselő program¹⁴, amelynek egyik kulcsfontosságú eleme az iskolai inklúzió támogatása, a másik pedig a fenntarthatóságé, amely szorosan kapcsolódik az inklúzióhoz. A 4. fenntartható fejlődési cél és az UNESCO fenntartható fejlődésre neveléssel (ESD) kapcsolatos munkája azt mutatja, hogy az ESD alkalmas az inklúzió oktatás előmozdítására, továbbá az inklúzió és a fenntarthatóság erőteljesebb összekapcsolására¹⁵. A program a korábbi célok felülvizsgálatára épül, és aktualizált referenciaértékeket határoz meg az olvasás, a matematika és a természettudományok terén alacsonyán teljesítők segítése, a számítógépes és információs írástudás fejlesztése, a korai iskolaelhagyás csökkentése és az óvodai nevelésben résztvevők arányának növelése tekintetében¹⁶. Az EU az Oktatási és Képzési Monitoron keresztül figyelemmel kíséri az oktatás minőségét, és strukturális mutatók

¹¹ [A Tanács 2018. május 22-i ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról.](#)

¹² Különös hangsúlyt fektetve többek között az alapkészségek fejlesztésére, a nyelvtanulásba való befektetésre, a digitális és vállalkozói szellemiséggel összefüggő kompetenciák fejlesztésére.

¹³ [A Tanács ajánlása \(2018. május 22.\) a közös értékek, az inkluzív oktatás és a tanítás európai dimenziójának előmozdításáról.](#)

¹⁴ [KÖZLEMÉNY az Európai Oktatási Térség 2025-ig történő megvalósításáról.](#)

¹⁵ EEPN (2022). [A fenntartható fejlődés egész iskolára kiterjedő megközelítése, különös tekintettel az iskolavezetők szerepére és kompetenciáira a megvalósítás támogatására.](#)

¹⁶ Európai Bizottság. [Európai Oktatási Térség.](#)

alkalmazásával segíti a tagállamokat¹⁷. Az iskolai inklúzióról szóló leginkább aktuális európai tanácsi ajánlás az Útvonalak az iskolai sikerhez¹⁸. Az ajánlás célja, hogy minden tanuló számára jobb iskolai eredményeket tegyen lehetővé az iskolai siker holisztikus szemlélete révén - amely a teljesítményt és a jóllétet egyaránt figyelembe veszi -, javítva az alapkészségek terén nyújtott teljesítményt és csökkentve az oktatásból való korai kilépést.

Egy másik fontos terület a digitális technológiák és az iskolai inklúzió között kapcsolatra épülő szakpolitikai tevékenység. A magas színvonalú és inkluzív általános és középfokú oktatás érdekében a hibrid oktatási módszerekről szóló tanácsi ajánlás (2021)¹⁹ a hibrid oktatás inkluzív megvalósításának figyelemmel kísérését és önértékelésen alapuló monitorozását írja elő, hogy az esetleges hiányosságok orvoslása érdekében meg lehessen tenni a szükséges intézkedéseket. A DigCompEdu²⁰ (digitális kompetenciakeret pedagógusok számára) olyan további szakmai kompetenciák fejlesztését irányozza elő, amelyek lehetővé teszik a tanárok számára, hogy a digitális eszközök felhasználásával hatékony, inkluzív és innovatív tanulási stratégiákat támogassanak. A hangsúly nem elsősorban a technikai készségekre helyeződik, hanem elsősorban arra tér ki, hogy a digitális technológiák hogyan használhatók az oktatás és a képzés fejlesztésére és innovációjára. További releváns keretrendszerek a LifeComp és az EntreComp.

Annak ellenére, hogy az korlátozott lehetőségek állnak rendelkezésére az uniós oktatáspolitikai megvalósítására, a tagállamok közötti együttműködés érdekében szakpolitikai együttműködési és fejlesztési kereteket hoztak létre európai szinten. Az olyan pályázati támogatási programok, mint az Erasmus+ vagy a Horizon, elősegítik a tapasztalatcserét, a kísérleti jellegű szakpolitikai innovációt és a kapcsolódó oktatáskutatást. Az Erasmus+²¹ a 2021-2027-es költségvetési időszak egyik fő prioritásként a szélesebb körű inklúzió támogatását tűzte ki. Az EU a tagállamok közötti kölcsönös tanulás elősegítése érdekében a nyílt koordinációs módszert alkalmazza és szakpolitikai munkacsoportokat is működtet. Jelenleg két munkacsoport foglalkozik az iskolákkal: Az "Utak az iskolai sikerhez" és a "Tanulás a fenntarthatóságért"; valamint egy globálisabb, az "Egyenlőség és értékek az oktatásban és képzésben". Ezekben a bizottságokban a tagállamok kormányainak képviselői, az uniós intézmények, tagállami szakpolitikai szakértők, de egyes civil társadalmi szervezetek és a tudományos élet szereplői is részt vesznek az inklúzióval összefüggő témák feldolgozásában. A munkacsoportok által tárgyalt területek között szerepel többek között az állampolgárrá nevelés, a nemek közötti egyenlőség a tanulásban, a jóllét és a tanulás értékelése, az ukrajnai háborúval kapcsolatos inklúziós kihívások, valamint a fogyatékkal élő tanulók inklúziója.

¹⁷ PHERECLOS projekt (2020). [Politikai és iskolaszervezeti leltár](#).

¹⁸ [A Tanács 2022. november 28-i ajánlása az iskolai sikerhez vezető utakról és a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról szóló, 2011. június 28-i tanácsi ajánlás felváltásáról](#).

¹⁹ [A Tanács 2021. november 29-i ajánlása a magas színvonalú és inkluzív általános és középfokú oktatáshoz kapcsolódó egyes tanulási megközelítésekről](#).

²⁰ Európai Bizottság. [Digitális kompetencia keretrendszer oktatók számára \(DigCompEdu\)](#).

²¹ Ibid.

Az InScool iskolai inklúziós projektek

A munka 2019-ben kezdődött az első Inkluzív Iskolák (InScool) projekttel²², amelyben akkoriban öt uniós országból vettek részt partnerek: Görögország, az Egyesült Királyság, Lengyelország, Belgium és Spanyolország. Ennek az első projektnek az volt a célja, hogy az inkluzív oktatás alapelveit beágyazza az iskolavezetésbe Európa-szerte azáltal, hogy elősegíti az inklúzió mellett kiálló iskolai szereplők (iskolavezetők, tanárok és diákok) közösségeinek kialakulását. Az elképzelés az volt, hogy az iskolai kultúrát fokozatosan átformálják hosszú távú inklúziós stratégiák révén Európa-szerte, és az iskolai közösségeket konkrét cselekvési tervek megvalósításába vonják be az iskolai egyenlőség előmozdítása és a sokszínűség megbecsülése érdekében. A projekt során pedagógusok által használható eszközöket fejlesztettek, valamint helyi és nemzetközi szintű képzéseket szerveztek.²³

Az iskolai kultúra átalakítása hosszú távú folyamat, ami arra ösztönözte a projektpartnereket, hogy fontolóra vegyék a munka folytatását, a tanárookra, a tanárjelöltekre és az iskolavezetőkre összpontosítva. Az INSCOOL II. projekt célja az volt, hogy jelentősen növelje az iskolavezetők, tanárok és tanárjelöltek tudását és fejlessze az inkluzív munkához szükséges készségeket: elősegítse az iskolai kultúra megváltozását annak érdekében, hogy lehetővé váljon a békés és kiegyenlítő iskolai tevékenység, a közös tanulás és munka; elmélyítse a pedagógusok ismereteit az inkluzív oktatáspolitikáról, gyakorlatról és iskolai kultúráról, segítse ezek megértését; elősegítse a megfelelő szakpolitikai változásokat különböző szinteken; és segítse az összetartozás érzését és a közös értékek elfogadását. E célok elérése érdekében a partnerek a következő feladatokat végezték el:

- **Szükséglet-elemzési tanulmány**²⁴ : az iskolavezetők, tanárok és tanárjelöltek igényeinek alaposabb megismerése érdekében, valamennyi részt vevő országra (Magyarország, Olaszország, Hollandia, Lengyelország, Spanyolország és az Egyesült Királyság) kiterjedően készült elemzést, valamint egy összehasonlító igényelemzés is.
- **Inspiráló gyakorlatok gyűjteménye**: a korábbi projektek és kezdeményezések során szerzett ismeretekre és gyakorlati tapasztalatokra építve készült gyűjtemény 30 inspiráló gyakorlatot mutat be olyan elemzés keretében, amely segít az olvasóknak jobban eligazodni a leghatékonyabb gyakorlatok között, és a lehető legjobban alkalmazni azokat.
- **Jelenléti képzés**: A kifejlesztett képzéseket kipróbálták és elérhetővé tették bárki számára, aki inklúziós képzést szeretne tartani, külön képzési anyagokat fejlesztettek ki a tanárok és az iskolavezetők számára. A fő témák közé tartozik az inklúzió és a változás szükségességének megértése, a változás kezelése, az osztálytermi gyakorlat, a holisztikus iskolai megközelítések és a konfliktusmegoldási modellek.

²² [InScool projektforrások.](#)

²³ [InScool projektforrások.](#)

²⁴ INSCOOL II projekt (2022). [Inkluzív oktatási szükségletek felmérése és inspiráló gyakorlatok gyűjtése.](#)

- **Nyílt online kurzus²⁵** : Már több mint 400 résztvevő vett részt rajta Európa-szerte. A kurzus az elméleti alapokat, az alapfogalmakat, a kontextus megértését, az inkluzív megközelítéseket, az alapvető eszközöket és forrásokat, a holisztikus iskolai megközelítést és a nyílt iskola gyakorlatát tartalmazza; továbbá lehetőséget biztosít az önreflexióra és a szakmai együttműködésre, a korábbi gyakorlatok megismétlésére, továbbá a sikerek és a látványos kudarcok elemzésére.

Hogyan működött a partnerség az érdekérvényesítés terén?

Az INSCOOL II projektben belga, olasz, hollandiai, lengyel, spanyol és egyesült királyságbeli partnerek vettek részt. A projekt alulról felfelé építkező megközelítést alkalmazott, amelynek során az eredményeket, a bevált gyakorlatokat és az egyes partnerországok nemzeti érdekképviseleti csoportjainak tapasztalatcseréjét, valamint a zárókonferencia során folytatott eszmecseréket figyelembe véve olyan szakpolitikai ajánlásokat fogalmaztak meg, amelyek különböző szintű szakpolitikai reformok alapjául szolgálhatnak. Az érdekképviseleti csoportok létrehozásának és működtetésének célja az volt, hogy a projekt konzorciumi tevékenységein és a partnerek helyi hálózatain keresztül fejlesszék a tanárjelöltek, tanárok és iskolavezetők kompetenciáit az inkluzív oktatási gyakorlatok iskolai elterjesztésére, valamint az inklúzióért való kiállás érdekében a helyi és országos, illetve uniós szintű szakpolitikai döntéshozatali folyamatokban. Az érdekérvényesítéssel kapcsolatos munka célja az volt, hogy az előző InScool projekt eredményeit továbbfejlesszék²⁶ azáltal, hogy több kedvezményezettet, az oktatásban és képzésben érdekelt felet von be, valamint az eredményeket szélesebb körben terjeszti.

Országos szintű tevékenységek

- **Érdekképviseleti csoportok kialakítása:** minden projektpartner a szereplők sokszínű csoportját hozta össze, beleértve a 2022 és 2023 folyamán tartott személyes képzések résztvevőit, valamint a szülőket, különböző inklúziós projektek vezetőit, a pedagógiai munkát segítő munkatársakat (pl. pszichológusokat), pedagógusképző intézményeket és nevelőotthonokat. Az érdekképviseleti csoportokban állami szervek és magánszervezetek képviselői is részt vettek.
- **Az érdekképviseleti csoportok találkozási:** A projekt résztvevőinek a szakpolitikák alakításával kapcsolatos meglévő ismereteire, valamint az érdekképviseleti csoportok találkozásihoz csatlakozó más oktatási szereplőkkel való kapcsolatépítésre összpontosítottak. Megvitatták továbbá a projektben létrehozott eszközök és képzési programok további felhasználásának lehetőségeit a projekt befejezése után, valamint azt, hogy a projekt eredményei hogyan támogathatják őket az inkluzív iskolákért folytatott saját helyi érdekérvényesítésükben.

²⁵ [INSCOOL II projekt MOOC](#).

²⁶ [InScol projekt](#).

- **Az érdekképviselői csoportok ajánlása**²⁷ : a találkozók eredményeit egy jelentésben gyűjtötték össze, amely az egyes országok kontextusában a szakpolitikai és gyakorlati szinten felmerülő kihívásokat, valamint a javításra vonatkozó ajánlásokat tartalmazza.

Tevékenységek uniós szinten

A fő uniós szintű tevékenység a 2023 májusában megrendezésre került zárókonferencia volt²⁸. Ez lehetőséget adott a projektpartnerek, a projekt egyéb résztvevői (azaz tanárok, tanárjelöltek és iskolavezetők), civil szervezetek, valamint az uniós intézmények és a tagállamok képviselői közötti eszmecserére. Szóba került a láthatatlan inklúziós igények fogalma, amelyet a projektpartnerek a jelenléti és online képzéseken keresztül is igyekeztek megragadni. Az iskolai (és társadalmi) inklúziót a virágzó társadalom előfeltételeként ismerték el.

Hangsúlyozták, hogy a befogadási intézkedések végrehajtásához egyértelműen definiált, de rugalmasságot biztosító stratégiákra van szükség, valamint kiegészítő finanszírozásra és annak hatékony felhasználására. Ezeket a stratégiákat különböző szinteken a tanulók, a pedagógusok, a szülők és a szélesebb közösségek bevonásával kell kidolgozni. Ezek a folyamatok támogathatják az inklúzió közös definíciójának kidolgozását is az oktatásban. Három műhelybeszélgetésen került sor az inklúziót támogató szakpolitikák, továbbá a tanárok, tanárjelöltek és iskolavezetők számára biztosított (online és jelenléti) képzési lehetőségek megvitatására.

Mit ajánlunk?

Szakmai fejlesztés tanárok és iskolavezetők számára

A tanárok és az iskolavezetők szakmai fejlesztése a tanárképzés és -továbbképzés során kulcsfontosságú tényező az inkluzív iskolák megvalósításában. A képzés hatékonysága a tanulási tapasztalatok megosztására való nyitottságon, valamint a közös alkotás és újratermelés lehetőségein alapul²⁹. A képzési kínálat digitális eszközökkel történő bővítése olyan tendencia, ami lehetővé teszi, hogy a hatékonyság fenntartása mellett több tanárt érjenek el. A képzési formától függetlenül minden pedagógus továbbképzési program alapja a bizonyítékokon alapuló megközelítés és a való életből vett példák, esetek összekapcsolása a személyes gyakorlattal³⁰. Ezen túlmenően a technológia hatékony használatával kapcsolatos képzésnek az iskolai inklúziós gyakorlatok támogatása érdekében a teszteredmények javításán túl a társadalmi és

²⁷ INSCOOL II projekt (2023). Az [érdekképviselői csoportok ajánlása](#).

²⁸ LLLP (2023). [Zárókonferencia - Tettekben megvalósuló befogadás: a befogadás holisztikus megközelítése](#).

²⁹ EEPN (2022). [Az egész iskolát átfogó támogatás és hálózatépítés, hogy mindenki számára biztosítsuk az iskolai sikert](#).

³⁰ Ibid.

lelki hatások felé kell elmozdulnia³¹. Megállapítást nyert, hogy a hibrid módszerek alkalmazása segítheti a tanárokat abban, hogy a tanulást a tanulók egyéni igényeiknek megfelelően, személyre szabottan alakítsák, de a tanároknak megfelelő képzésben kell részesülniük ahhoz, hogy különböző tanulási utakat tudjanak kínálni³².

Az INSCOOL II projekt egyik kulcsfontosságú eleme az iskolavezetőkre és az ő képzési szükségleteikre való összpontosítás; beleértve az olyan témákban tartott képzéseket, mint az irányítás, a pedagógiai vezető munka, a tanárok értékelése, valamint a szülők, diákok és helyi közösségek bevonása az iskolai tevékenységekbe és azok irányításába³³. A szakmai fejlesztés egy másik fontos területe korábbi kutatások szerint a csereprogramok lehetővé tétele, amely tükrözi a tanárok igényeit, és amelyet az állami intézmények megfelelően támogatnak³⁴. Az érdekképviselői csoportok megállapításai azonban azt sugallják, hogy a cseréknek nem kell mindig külföldön történniük, hanem a saját közösségükön belül is megtörténhetnek.

A tanárok és az iskolavezetők számára hasznos lehet az együttműködő vezetésről szóló képzés³⁵. Ezt a fogalmat olyan vezetésként határozzák meg, amelynek célja az inkluzív részvétel és a holisztikus tanulás megvalósítása megosztott vezetői tevékenység által. Elkötelezettséget igényel az együttműködés elősegítése iránt olyan iskolai környezet kialakításával, amely ösztönzi a kölcsönös tiszteletet, a kritikus párbeszédet, az önálló gondolkodást és az összetartozás érzését. A 2020-as EEPN-jelentés³⁶ számos olyan jó együttműködési gyakorlatot mutat be, amelyek gazdag bizonyítékkal szolgálhatnak a jövőbeli szakpolitikai reformokhoz.

A tanárjelöltek számára a legmegfelelőbb az iskola napi gyakorlatába bevont képzés lenne, ahol az inklúziós gyakorlatot már alkalmazó tanárok maguk is oktatóként működhetnének³⁷. Amint azt az érdekképviselői csoportok megállapították, a tanárjelöltek számára a jelenléti képzések előnyösebbek, mint az online képzések, mivel az online képzéseket nehéz számukra a gyakorlathoz kötni. Az INSCOOL II projektben³⁸ azt találták, hogy a legfontosabb témák e csoport számára a speciális igényű tanulók, a fogyatékkal élő tanulók és a különböző társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkező tanulók (romák, menekültek) oktatásának inkluzív módszereit tartalmazzák, nagyon gyakorlatias formában. Az önreflexió és az önmegismerés elengedhetetlen ahhoz, hogy a tanárokat segítsék saját előítéleteik leküzdésében.

Mik az ajánlásaink?

- Bizottsítsanak a tanárok, a tanárjelöltek és az iskolavezetők számára innovatív tanulási lehetőségeket a helyi viszonyok és igények figyelembe vételével, anélkül, hogy az

³¹ EEPN (2020). A [tanítást és tanulást támogató digitális technikai eszközök, készségek és kompetenciák](#).

³² EEPN (2022). A [tanárok és iskolavezetők kompetenciái és támogatása a hatékony vegyes tanuláshoz](#).

³³ EEPN (2019). [Jelentés az ügyek állásáról: legfontosabb szakpolitikai üzenetek](#).

³⁴ EEPN (2018). [Desk research report on good practices from practitioner and parent perspective](#).

³⁵ EEPN (2020). [Együttműködő tanulás és együttműködő iskolavezetés a digitális korban](#).

³⁶ Ibid.

³⁷ INSCOOL II projekt (2023). Az [érdekvédelmi csoportok ajánlásai](#).

³⁸ Ibid.

további terhet jelentene vagy korábbi képzési tartalmak ismétlődnének. A feldolgozandó témák többek között a következők: a pedagógiai módszerek diverzifikálása, projektalapú tanulás, önálló és kooperatív tanulás, valamint inkluzív és diszkriminációmentes környezet kialakítása. A rendelkezésre álló képzési kínálatnak könnyen hozzáférhetőnek és megfelelően finanszírozottnak kell lennie legyenek ezek formális vagy nem-formális képzőhelyek és -intézmények által kínált képzések.

- A tagállamokban népszerűsítsenek együttműködő iskolavezetési képzéseket, amelyek kulcsfontosságúak a holisztikus iskolai megközelítés alkalmazásához, de fontos az inkluzív oktatással még nem foglalkozó tanárok és iskolavezetők képessé tétele, valamint a tanárok és iskolavezetők és a pedagógiai munkát segítők együttműködésének elősegítése.
- A tagállamokban tegyék lehetővé a tanárjelöltek, tanárok és iskolavezetők számára az olyan képzéseken való részvételt, amely segíti a szakpolitikai döntéshozatali folyamatokban való részvételt, a tervezéstől a kidolgozáson át a végrehajtásig, beleértve a nyomon követést és értékelést is. Ily módon a pedagógusok képessé válnak arra, hogy gyakorolhassák részvételhez fűződő jogukat.

Rendszerszintű együttműködés és holisztikus iskolakép

Az iskolai kultúra átalakításának kiindulópontja az inklúzió és a fenntarthatóság kell, hogy legyen, ami nem valósulhat meg az iskolák (és az oktatási rendszer) irányításában való, holisztikus iskolakép megközelítésen keresztül megvalósuló, valamennyi érdekelt fél együttműködése és részvétele nélkül. Ez a megközelítés olyan innovatív tanulási megoldásokat és tanulási környezeteket támogat, amelyek hatékony és vonzó tanulási élményt eredményeznek, és minden tanuló számára lehetővé teszik a fejlődést³⁹; figyelembe véve az iskolán belüli és azt körülvevő kapcsolatokat, és elismerve, hogy minden érdekelt félnek szerepe van az egyes tanulók fejlődésében⁴⁰.

Az Európai Oktatáspolitikai Hálózat (41) által elemzett gyakorlatok azt mutatják, hogy az iskolai kultúra átalakítása az egész iskolára és az emberi jogokra vonatkozó megközelítésen keresztül hogyan vezet az iskolán belüli demokratikus, együttműködő és befogadó légkör kialakulásához. Olyan szakpolitikákra van szükség, amelyek támogatják az iskolavezetőket az érdekeltek bevonásában, hogy (a tanulókkal a középpontba helyező) tevékenységek együttműködő módszerekkel támogassák, mechanizmusokat vezessenek be az iskolák önértékelésére, elősegítsék a tanulók globális közösségeit a helyi szinten túl, és szisztematikusan bevonják a nem formális oktatási szolgáltatókat⁴². Az érdekképviseleti csoportok megállapításai azonban hangsúlyozták, hogy egyes országokban, ahol az inklúzió nem szerepel a napirenden, és a

³⁹ EEPN (2022). [Tanárok és iskolavezetők a minőségi és inkluzív oktatás fenntartható, egész iskolára kiterjedő megközelítése felé. Kiemelt jelentés 2022.](#)

⁴⁰ PHERECLOS projekt (2020). [Politikai és iskolaszervezeti leltár.](#)

⁴¹ [Európai Oktatáspolitikai Hálózat \(EEPEN\).](#)

⁴² EEPN (2022). [Tanárok és iskolavezetők a minőségi és inkluzív oktatás fenntartható, egész iskolára kiterjedő megközelítése felé. Kiemelt jelentés 2022.](#)

kapcsolódó érdekérvényesítést nem támogatják, a megvalósítás hatalmas akadályokba ütközik, ami ténylegesen gátolja a részvételi folyamatok mint a holisztikus iskolai megközelítés megvalósítását .⁴³

A holisztikus iskolakép megközelítés és az iskolai (és oktatási rendszereken belüli) rendszerszintű együttműködés szorosan kapcsolódik a fenntartható fejlődésre neveléshez (ESD). Ezért nincs szükség az inklúzióval és a fenntarthatósággal kapcsolatos munka külön kezelésére, mivel az ESD maga is a holisztikus iskolaképen keresztül dolgozik a befogadás előmozdítása és kezelése érdekében az oktatási intézményekben. Az együttműködő iskolavezetés fejlesztésének támogatása az inkluzív iskolák megvalósítását célzó holsztikus iskolakép alkalmazásának másik sarokköve, mivel az ilyen típusú vezetés kialakítása lehetővé teszi a felelősség megosztását az iskolavezetők, a tanárok, a szülők és a tanulók között⁴⁴. Ez a szempont kulcsfontosságú annak az érzésnek az ellensúlyozásában, hogy a politikai döntéshozók nem hallják meg őket, és nem tudnak részt venni a döntéshozatali folyamatokban, ahogyan azt az érdekvédelmi csoportok résztvevői is megállapították⁴⁵.

Az egész iskolára kiterjedő megközelítés nem teljes a nem formális oktatást biztosító szereplőkkel és a helyi közösségek egészével való rendszerszintű, hosszú távú együttműködés kialakítása nélkül. Az EU által finanszírozott projektekből származó eredmények azt mutatják, hogy fontos a kapcsolatok építést, kihasználva a szakértelem és a tapasztalatok nyújtotta előnyöket, és beépítve azokat az iskolai gyakorlatba. Az iskolán kívüli világgal való kapcsolat lehetőséget kínál a tartalmasabb tanulásra, és nemcsak a tanulók, hanem a tanárok és az iskolavezetők motivációjának javulásához is vezet, akiknek a munkaterhei csökkennek⁴⁶. Ezek a kapcsolatok biztosítják, hogy a tanulási folyamat a formális oktatáson kívül is folytatódjon, ami csökkenti a korai iskolaelhagyást. E kapcsolatok kialakításához az iskoláknak autonómiára van szükségük, beleértve a megfelelő költségvetést is, mivel a befogadás csak akkor lehetséges, ha az iskola képes a tanítást a helyi realitásokhoz igazítani.

Az iskolai sikerhez vezető utakról szóló európai tanácsi ajánlás⁴⁷ olyan integrált és átfogó stratégiák alkalmazását szorgalmazza, amelyek a különböző szakpolitikai területeket, kormányzati szinteket és oktatási és képzési szinteket képviselő szereplők strukturált együttműködésén alapulnak. A dokumentum megjegyzi, hogy az összes tanuló oktatási sikerének előmozdítása érdekében alapvető fontosságú a rendszerszintű jellemzőkkel kapcsolatos beavatkozás, amelyek különböző módon befolyásolhatják az oktatásban és képzésben a kiegyenlítő hatásokat és az inklúziót, valamint az ágazatközi együttműködés erősítése.

⁴³ INSCOOL II projekt (2023). Az [érdekvédelmi csoportok ajánlásai](#).

⁴⁴ EEPN (2020). [Együttműködő tanulás és együttműködő iskolavezetés a digitális korban](#).

⁴⁵ INSCOOL II projekt (2023). Az [érdekképviseleti csoportok ajánlásai](#).

⁴⁶ PHERECLOS projekt (2021). [Összefoglaló elemzési jelentés](#).

⁴⁷ [A Tanács 2022. november 28-i ajánlása az iskolai sikerhez vezető utakról és a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról szóló, 2011. június 28-i tanácsi ajánlás felváltásáról](#).

Az EU 2020-ig tartó oktatási céljainak megvalósítását segítő ET2020 iskolákkal foglalkozó munkacsoport ajánlásai⁴⁸ szintén hangsúlyozzák az ágazatközi megközelítés és az érdekelttek széles körével való szorosabb együttműködés fontosságát, hogy olyan kérdésekkel foglalkozzanak, amelyekhez az iskolák nem rendelkeznek (és nem is tudnak) megfelelő szakértelemmel; beleértve ebbe a civil társadalmat és a helyi közösséget általában. Az inklúzió körüli együttműködés még magának a fogalomnak a megértését is támogathatja. Az érdekvédelmi csoportok⁴⁹ által feltárt kihívások azt jelezték, hogy egyes országokban még mindig sok olyan tanár vagy iskolavezető van, akik kizárólag a testi fogyatékkal élőkre fókuszálnak, amikor az inklúzió kerül szóba. Fontos továbbá, hogy az inkluzív oktatás gondolatát érthető módon magyarázzuk és népszerűsítsük, és az integrációtól megkülönböztetve tanítsuk.

Mik az ajánlásaink?:

- Olyan irányelvek kidolgozására és végrehajtására van szükség, amelyek segítik a tanárokat és iskolavezetőket abban, hogy valamennyi érdekeltet bevonják. Az ilyen mechanizmusokat be kell építeni magukba a szakpolitikákba már a tervezési szakasztól, hogy olyan átfogóbb szakpolitikákat és stratégiákat lehessen kidolgozni, amelyek az iskolai közösség tagját tanulóként célozzák (a pedagógusokat is).
- Szükség van arra, hogy a tanárok és iskolavezetők támogatást kapjanak tagállami szinten, beleértve ebbe a megfelelő finanszírozást is, annak érdekében, hogy a részvételt segítő tantervi fejlesztések megvalósulhassanak, valamint a nyitott tanulási közösségek létrehozásának elősegítése érdekében, az inklúziót az integrációtól megkülönböztethető holisztikus fogalomként való értelmezését érvényesítve.
- A tagállami támogatás szükséges a kölcsönös tanulási tevékenységek megerősítésében, amelyekre kötelezettséget vállaltak. Ez történhet uniós szinten a tagállamok között, nemzeti szinten, valamint a különböző régiók és városok között határokon belül vagy határokon átnyúlóan.
- A Iránymutatásra van szükség az iskolai sikerhez vezető utakról szóló EU-s ajánlás végrehajtásához, különösen annak érdekében, hogy az iskolai jóllét, mint az oktatási rendszer egyik fő feladata beépüljön a gyakorlatba. Ha a tanulmányi eredményt a jóllét és az inklúzió szempontjából is figyelembe vesszük, akkor az oktatási intézményeken belüli kultúrát is ennek megfelelően lehet átalakítani.
- Segíteni kell a holisztikus iskolakép keretrendszerének végrehajtását, egyértelművé téve annak kapcsolatát a fenntartható fejlődést szem előtt tartó ESD megközelítéssel, mivel a fenntarthatóság és az inklúzió kölcsönösen függenek egymástól. Mindkét keretrendszer az oktatásban érdekelt felek és döntéshozók közötti együttműködés előmozdítását igényli.
- Szükség van arra, hogy a nem formális oktatást egyre inkább elismerjék, mint az inkluzív oktatás alapvető részét, továbbá hogy rendszerszerű együttműködés alakuljon ki a formális, nem-formális és informális tanulás szinterei között. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy a nem formális oktatásban dolgozó szakemberek véleménye beépüljön az oktatási

⁴⁸ PHERECLOS projekt (2020). [Politikai és iskolaszervezeti leltár](#).

⁴⁹ INSCOOL II projekt (2023). Az [érdekképviseleti csoportok ajánlásai](#).

döntéshozatal folyamataiba a szakpolitika alakítása, a tantervek, a finanszírozás, valamint a tanítás és tanulás módszertani kérdésköreiben. Az EU-nak ösztönöznie kell a tagállamokat, hogy az oktatásért való felelősséget kollektív felelősségként határozzák meg. Az EU-nak elő kell mozdítania a nyitott és rugalmas, a bölcsőtől a sírig tartó, egész életen át tartó tanulás rendszerének fejlesztését, amely többféle tanulási térre épül, és amelyben a tanulás minden formáját elismerik, értékelik és elismerik.

- Ösztönözni kell együttműködést segítő struktúrák létrehozását helyi és regionális szinten, mivel ezeken a szinteken már léteznek szakpolitikák és intézkedések. A Régiók Bizottsága és a Regionális Politikai Főigazgatóság központi szerepet játszhatna a rendszerek működésének előmozdításában és támogatásában.
- Minél nagyobb mértékben támaszkodni kell az EU-ban kidolgozott kompetencia-keretrendszerekre, például a kulcskompetenciákról szóló ajánlásokra vagy a LifeComp, a DigComp és az EntreComp, valamint a GreenComp alkalmazására, mivel ezek támogatást nyújtanak a méltányosság és az inklúzió értékeivel összhangban lévő kompetenciák fejlesztéséhez.
- A tagállamok számára olyan irányelveket és forrásokat kell biztosítani, amelyek lehetővé teszik a szakpolitika és a gyakorlat közötti jobb átjárást mindkét irányban. A tagállamok közötti tapasztalatcsere-csatornák aktívak maradjanak, és ne csak befogadók legyenek, hanem együtt dolgozzanak a megoldások kidolgozásában.
- Elengedhetetlen az iskolák mint tanulási ökoszisztémák támogatása, erős hálózatok kialakítása, amelyek a civil társadalommal együttműködve segíthetnek megoldani az az iskolák előtt álló problémákat, ami lehetővé teszi, hogy az iskolák ne csak reagáljanak, hanem proaktívan is foglalkozzanak a tanulók igényeivel.

Tanár- (és iskolavezető) hiány: Az alacsonyabb jóléti szint esete

A tanárihiányt az egész EU-ban az oktatási rendszerek egyik fő problémájaként azonosították⁵⁰. Bizonyított, hogy a tanári hivatás vonzerejének fenntartása és növelése EU-szerte komoly kihívást jelent, amihez a tanárok átlagéletkorának növekedése és a pálya elhagyása társul⁵¹. A szakemberek jólétét kulcsfontosságúnak ítélték a szakma vonzóbbá tételéhez és a tanárok megtartásához. A tanárok és a pedagógiai munkát segítők jóléte kulcsfontosságú saját személyes és szakmai fejlődésük, valamint a tanulók szociális és érzelmi kompetenciái, illetve általában a tanulás és a fejlődés szempontjából.⁵²

Egy EEPN-jelentés kiemelte, hogy az okok között szerepel a szakma alacsony társadalmi státusza, az adminisztratív terhek, a szakmai előmenetel lehetőségeinek szűkösége, valamint a nem megfelelő jövedelmi szint és munkakörülmények. Az érdekképviseleti csoportok

⁵⁰ Európai Bizottság (2022). [Jelentés az Európai Oktatási Térség előrehaladásáról](#).

⁵¹ EEPN (2019). [Jelentés az ügyek állásáról: legfontosabb szakpolitikai üzenetek](#).

⁵² EEPN (2019). [Kiemelt jelentés](#).

résztevői⁵³ hangsúlyozták, hogy egyes esetekben a tanárjelöltek belépése a tanári pályára rendkívül nehézkesé vált, ami súlyosbítja a problémát. Egyes országokban a hiány elleni intézkedések közé tartozik a technikai eszközök használatának integrálása, valamint a más szakmákból érkező tanárok alkalmazása. Az EEPN azt is megjegyezte, hogy nem áll rendelkezésre elegendő konkrét adat az esetleges európai iskolavezetőhiányról.

A tanárok motivációját befolyásoló másik tényező a tanárok autonómiájához kapcsolódik. Megállapították, hogy a motiváció magasabb, ha nem csak a tananyagok, hanem a tanítási módszerek, a tanterv, a tanulási környezet megszervezése és a közösségen belüli külső szervezetekkel való partnerségek kiválasztásában is autonómiát kapnak a pedagógusok⁵⁴. A siker érdekében az autonómiát nagyfokú folyamatos támogatásnak kell kísérnie (beleértve a pénzügyi támogatást is), az átlátható monitoring intézkedések mellett. Ezek az intézkedések elősegítene, hogy több tanár maradjon a szakmában.

Mik az ajánlásaink?

- Szükség van arra, hogy a legjobbak bevonására és megtartására alkalmas intézkedéseket dolgozzanak ki és azokat hajtsák is végre. Ennek középpontjában az adminisztratív terhek csökkentése, a tanári pályára való belépés egyszerűsítése és a megfelelő fizetés biztosítása kell álljon.
- Támogatni kell a más szakmákból az oktatásba érkezők integrációját a tanári szakmákba a minőségi elvárások fenntartása mellett.
- Ösztönöni kell olyan reformok végrehajtását, amelyek nagyobb rugalmasságot tesznek lehetővé, és a tanárok és az iskolavezetők számára autonómiát biztosítanak a szükséges inklúziós intézkedések végrehajtásához, valamint átlátható monitoring intézkedéseket, amelyek az iskolák folyamatos fejlesztésére irányulnak.
- Útmutatásra van szükség a formális, informális és nem formális tanulási környezetek összekapcsolására, valamint arra vonatkozóan, hogy a tanárok munkáját hogyan támogathatják civil szervezeti kezdeményezések a munkaterhelés csökkentésében, valamint jobb inklúziót szolgáló módszertanok és pedagógiai módszerek feltárásában.
- Útmutatás szükséges a digitális eszközök alkalmazásához, valamint megfelelő támogatás a tanárjelöltek, tanárok és iskolavezetők számára az inklúzió előmozdítása érdekében. A digitális eszközök nem jelentenek azonnali megoldást, és útmutatásra van szükség annak biztosítására, hogy pedagógusok képessé váljanak az ilyen eszközök használatára, ne szenvedjenek a további stressztől, majd proaktívan bevonják a digitális eszközöket az inklúzió előmozdítása érdekében.
- Felszólítja az uniós intézményeket és a tagállamokat, hogy tartsák tiszteletben a kollektív szerződéseket, valamint mozdítsák elő a szakszervezetek, a munkaadók és a kormányzat közötti párbeszédet és egyeztetést az inkluzív oktatás és az oktatásban dolgozók jobb munkakörülményeinek biztosítása érdekében.

⁵³ INSCOOOL II projekt (2023). Az [érdekképviseleti csoportok ajánlásai](#).

⁵⁴ EEPN (2019). [Jelentés az ügyek állásáról: legfontosabb szakpolitikai üzenetek](#).

- Irányítsa a tagállamokat annak érdekében, hogy az oktatási rendszerekbe történő állami beruházások a tanárok és az iskolavezetők jóllétét is biztosítsák. Megoldásokat kell találni a tanárok és iskolavezetők adminisztratív terheinek csökkentésére, valamint arra, hogy munkájukat jobban összekapcsolják a pedagógiai munkát segítők, például pszichológusok munkájával.

Az oktatás és képzés állami finanszírozása

A fenntartható közfinanszírozás kulcsfontosságú a minőségi, inkluzív és ingyenes oktatáshoz való alapvető jog biztosításához. Ha az oktatásban piaci szereplők is megjelennek, akkor azoknak az inklúzióra és nem a profitra kell összpontosítaniuk, és olyan szabályoknak kell irányadónak lennie, amelyek elősegítik az oktatás és képzés méltányosságát⁵⁵. Az érdekképviselői csoportok megbeszélésein elhangzott, hogy egyes országokban egyre nagyobb mértékben privatizálják a közoktatási rendszert és építik le annak állami intézményeit, ami veszélyezteti a minőségi oktatás jövőjét, amelyre az intézmények törekszenek.⁵⁶

Különösen nagy szükség van pénzügyi támogatásra annak garantálása érdekében, hogy a reformok ne jelentsenek extra pénzügyi terhet a családok számára⁵⁷. Ezért olyan jogszabályokra van szükség, amelyek lehetővé teszik, hogy az iskolák megfelelő és rugalmas költségvetéssel rendelkezzenek a tevékenységek finanszírozásához, beleértve az inklúziós intézkedések végrehajtását is. Ezt támasztják alá az érdekképviselői csoportok megállapításai is, amelyek szerint az iskolai szintű kihívásokat gyakran a források - legtöbbször a pénzügyi források - hiánya okozza⁵⁸. Ezen túlmenően forrásokat kell biztosítani külső szereplők, például civil szervezetek bevonására, hogy az iskolákkal együtt dolgozzanak helyi inklúziós gyakorlatokon.

Az EU által finanszírozott projektekből származó eredmények azt mutatják, hogy a nem formális oktatást nyújtó szervezetek számára is finanszírozást kell biztosítani, hogy erősítsék a formális oktatási ágazat felé való elkötelezettséget és a kapcsolatokat különböző kísérleti projektek közös végrehajtása érdekében, beleértve a különböző háttérű oktatók közötti tapasztalatcserét⁵⁹. Fontos, hogy különböző szinteken ösztönözzék a nem formális oktatást biztosító szervezetekkel való rendszerszintű, hosszú távú együttműködésre épülő kezdeményezéseket. Emellett az érdekképviselői csoportokban felmerült egyik szempont az volt, hogy a szakpolitikák sikertelen végrehajtása sok esetben annak köszönhető, hogy nem csak a tanárok és az iskolavezetők, hanem azon kormányzati szereplők számára is elégtelenek az erőforrások, akiknek a szakpolitikai előírásokat a tagállamokban országos és helyi szinten kell megvalósítani.⁶⁰

⁵⁵ LLLP (2022). [Beruházás az oktatásba és képzésbe: Közjó mindenki számára.](#)

⁵⁶ INSCOOL II projekt (2023). Az [érdekképviselői csoportok ajánlásai.](#)

⁵⁷ PHERECLOS projekt (2020). [Tájékoztatók összeállítása.](#)

⁵⁸ INSCOOL II projekt (2023). Az [érdekképviselői csoportok ajánlásai.](#)

⁵⁹ PHERECLOS projekt (2022). [Nyitott iskolapolitikai ajánlások.](#)

⁶⁰ INSCOOL II projekt (2023). Az [érdekképviselői csoportok ajánlásai.](#)

Mik az ajánlásaink?:

- Az uniós intézményeknek és a tagállamoknak az oktatás területéhez tartozó valamennyi szakpolitikai dokumentumban rögzíteniük kell a megfelelő közfinanszírozást mint az oktatási integráció kulcsfontosságú elemét. Ennek mind a tárgyi, mind a dologi feltételek biztosítását magában kell foglalnia.
- Valamennyi érdekelt fél képviselőjét be kell vonni az iskolák és az oktatási rendszerek valós költségeinek és szükségleteinek értékelésébe és nyomon követésébe
- Az EU-nak támogatást kell nyújtania ahhoz, hogy a közfinanszírozás ösztönözze a hosszú távú és ágazatközi kezdeményezéseket, és visszaszorítsa a rövid távú, nem fenntarthatóakat. A finanszírozás támogathatja a különböző érdekelt felek tapasztalatcseréjét szolgáló fórumok szervezését, valamint a több érdekelt fél részvételével és több ágazaton átívelő közös kezdeményezések létrehozását.
- A források intelligens (autonóm) elosztásának támogatása fontos az iskolavezetők és tanárok támogatása érdekében az inklúzió terén mutatkozó hiányosságok helyi szintű felszámolását célzó szakpolitikák és programok végrehajtásában.
- Ösztönözze a tagállamokat, hogy biztosítsanak nagyobb mértékű finanszírozást a pedagógiai munkát segítőik számára az iskolai inklúzió megvalósítása érdekében, valamint a tanárok és a pedagógiai munkát segítőik számára több és jobb képzési lehetőséget szükséges biztosítani. Ezek a képzési lehetőségek kulcsfontosságúak azokban az esetekben, amikor az országos szintű szakpolitikák nem igazodnak teljes mértékben az inklúzió holisztikusabb szemléletéhez az oktatásban.
- Útmutatás szükséges a tagállamok számára, hogy biztosítsák a kiegészítő szolgáltatások megfelelő állami finanszírozását, hogy minden tanuló számára egyenlő feltételeket biztosítsanak az oktatáshoz és képzéshez való hozzáférés során. A szolgáltatások közé tartozik a szülők támogatása a lakhatással kapcsolatos szükségletek, az iskolai étkezés, a közlekedési támogatás, stb. E szolgáltatások támogatása nem lehetséges, ha növekszik az államilag finanszírozott oktatás privatizációja és a források stagnálnak.
- Olyan mechanizmusok kidolgozására van szükség, amelyek biztosítják, hogy a projektek eredményei ne vesszenek el, hanem alapot biztosítsanak a rendszer különböző szintjein hozott döntésekhez annak érdekében, hogy az inklúzióba való beruházás hatékonyabbá és a helyi igényekhez igazodóvá váljon.

INSCOOL

Inclusive Schools II